

ΒΗΜΑGΑΖΙΝΟ, Διεύθυνση: Μιχαλακοπούλου 80

τηλ: 2113657000, email: vimagazino@dolnet.gr, σελ: 16-21, επιφάνεια: 322824

Η Φιλαρέτη Κομνηνού που υποδύεται τη Νίκη από το ομώνυμο βιβλίο του Χρήστου Χωμενίδη μιλάει στο ΒΗΜΑgazino για την ηρωίδα, για τις ιδεολογίες και για την κοινωνία σήμερα, ενώ ο συγγραφέας περιγράφει την πορεία του έργου του από το χαρτί στη σκηνή του θεάτρου.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΗ *Μυρτώ Λοβέρδου* ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ *Γιώργος Καβαλλιεράκης*

Η Φιλαρέτη, ο Χρήστος και η «Νίκη»

ΒΗΜΑΓΑΖΙΝΟ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ 85

τηλ: 2113657000, email: vimagazino@dolnet.gr, σελ: 16-21, επιφάνεια: 322824

→ Η ΦΙΛΑΡΕΤΗ, Ο ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΙ Η «ΝΙΚΗ»

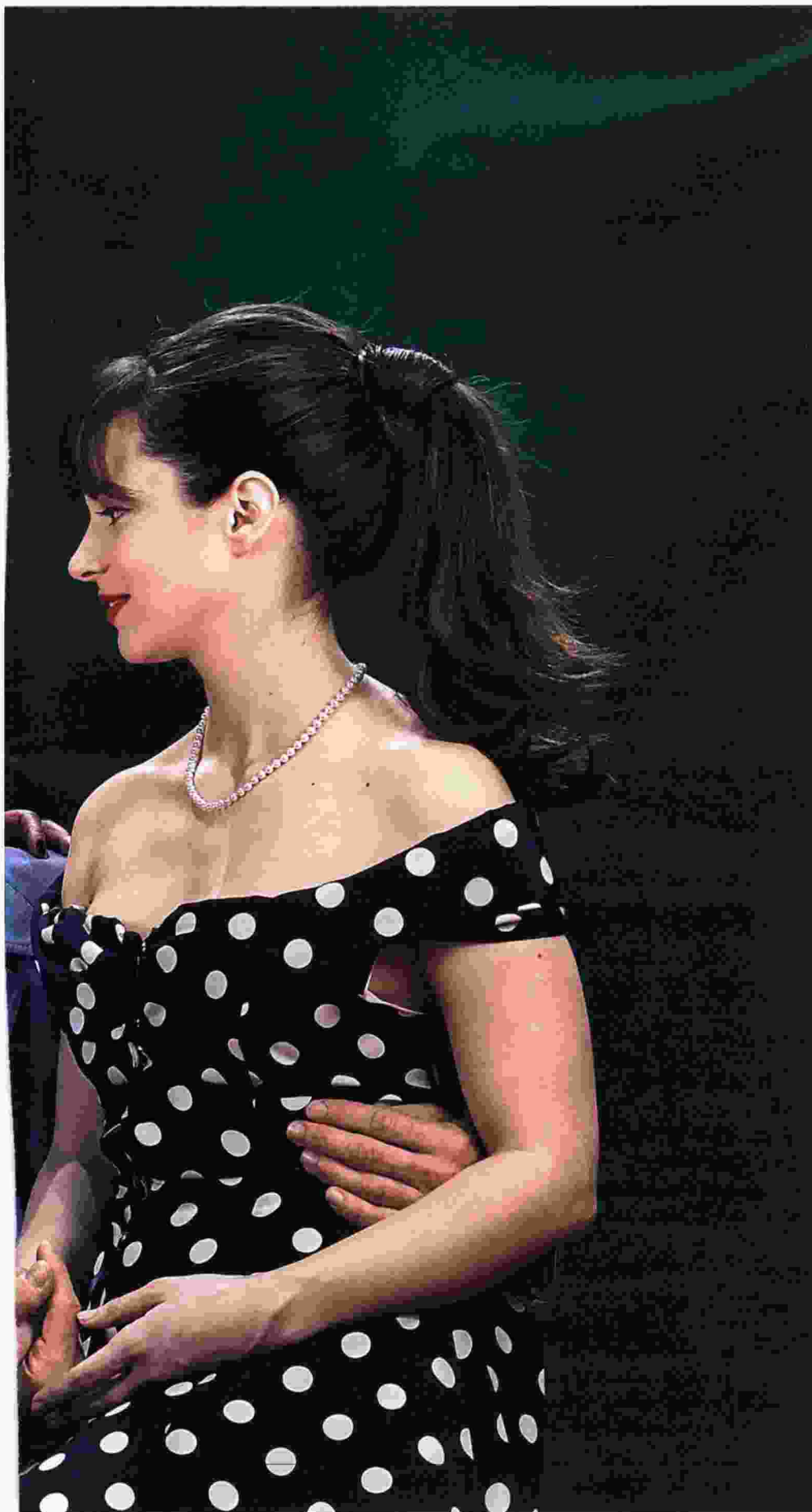
Η Φιλάρετη Κομνηνού με τον Μάξιμο Μουμούρη και την Ευγενία Δημητροπούλου, συμπρωταγωνιστές της στη «Νίκη».

**«ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ
ΙΔΕΟΛΟΓΙΑΣ ΕΧΕΙ
ΑΠΟΔΕΙΧΤΕΙ ΟΤΙ ΕΧΕΙ
ΕΚΦΥΛΙΣΤΕΙ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ
ΠΟΛΥ ΡΟΜΑΝΤΙΚΟ ΠΙΑ,
ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΚΗ ΕΝΝΟΙΑ,
ΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΡΟΣ
ΤΑ ΕΚΕΙ. Η ΕΞΟΥΣΙΑ,
ΕΙΤΕ ΤΗ ΓΕΥΟΝΤΑΙ
ΔΕΞΙΟΙ ΕΙΤΕ ΑΡΙΣΤΕΡΟΙ,
ΤΟΥΣ ΑΦΙΟΝΙΖΕΙ, ΤΟΥΣ
ΜΕΤΑΛΛΑΣΣΕΙ»**

Φιλάρετη Κομνηνού

ΒΗΜΑGΑΖΙΝΟ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ 80

τηλ: 2113657000, email: vimagazino@dolnet.gr, σελ: 16-21, επιφάνεια: 322824

Δεν είναι η πρώτη φορά που η Φιλάρετη Κομνηνού συνεργάζεται με τον Σταμάτη Φασουλή, και μάλιστα είναι η δεύτερη που ο σκηνοθέτης μεταφέρει στο σανίδι, αυτή τη φορά μαζί με τον Γιώργο Λύρα, ένα ελληνικό μυθιστόρημα με την ίδια στον κεντρικό ρόλο. Πρώτα ήταν το «Τρίτο στεφάνι» του Κώστα Ταχτοσή. Τώρα είναι η «Νίκη» του Χρήστου Χωμενίδη, ένα βιβλίο που συνδυάζει το απολύτως προσωπικό με την Ιστορία, που έχει κερδίσει βραβεία και συνεχίζει να πορεύεται και να πουλάει.

Είχατε διαβάσει το βιβλίο πριν έρθει η θεατρική πρόταση; «Ναι. Είχα διαβάσει τη “Νίκη”. Μου την είχε χαρίσει η Γωγώ Μπρέμπου και την απόλαυσα σε μια διαδρομή με το τρένο, Αθήνα - Θεσσαλονίκη. Πέρασε η διαδρομή και δεν το κατάλαβα».

Εικάζω ότι σας γοήτευσε εξαρχής... «Μου άρεσε εξαιρετικά το βιβλίο, οπότε όταν με πήρε ο Σταμάτης δέχτηκα αμέσως. Στην παράσταση εγώ αφηγούμαι την ιστορία της Νίκης και τη διαδρομή που έχει κάνει μέσα από τα πρόσωπα της οικογένειάς της. Μπλέκομαι και εμπλέκομαι με το κοινό, σχολιάζω. Η Νίκη κάνει αυτή την αναδρομή τη νύχτα που έχει πεθάνει. Δίνει – δίνω – πληροφορίες για τα περασμένα μέσα από τη μνήμη, η οποία και ενεργοποιεί τη δράση».

Παίζετε ή αφηγείστε; «Είναι ένας κώδικας του αφηγηματικού θεάτρου που είναι πολύ διεγερτικός για τον ηθοποιό. Εχω άμεση εμπλοκή με τον ρόλο και εδώ γίνεται πιο ερεθιστικό. Αφηγούμαι, σχολιάζω, είμαι συνένοχος. Με τη μνήμη να βυθίζεται και να κάνει κύκλους. Είναι η μνήμη που δίνει πάσα στη δράση του έργου. Ξέρετε, η παράσταση είναι η λογοτεχνία μέσα από την αφήγηση. Η μυρωδιά του βιβλίου βγαίνει από την παράσταση, τη νομιμοποιεί. Αλλά υπάρχει και μια έντονη προσωπική ματιά».

ΒΗΜΑGAZINO, Διεύθυνση: Μιχαλακοπούλου 80

τηλ:2113657000, email:vimagazino@dolnet.gr, σελ:16-21, επιφάνεια:322824

→ Η ΦΙΛΑΡΕΤΗ, Ο ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΙ Η «ΝΙΚΗ»

Το γεγονός ότι η Νίκη ήταν ένα υπαρκτό πρόσωπο σας μπλοκάρει στην ερμηνεία; «Είναι ένα θέμα για εμένα αυτό, ότι ερμηνεύω ένα πραγματικό πρόσωπο. Το είχα αποφύγει έως τώρα. Μου είχε προτείνει ο Φρέντντ Γερμανός να παίξω τη Λαμπέτη και του είπα όχι. Νομίζω ότι δεν είμαι καλή στη “μίμηση” πραγματικών προσώπων. Προτιμώ να παίζω ρόλους που κινούνται στον φανταστικό χώρο της έκφρασης. Αλλά εδώ κάπως αλλιώς το σκέφτομαι. Έρχεται και ο Χωμενίδης συχνά στις πρόβες. Κι εγώ νιώθω να λογοδοτώ σε εκείνον. Με συγκινεί που τη λέει “μαμά”».

Γυναίκα, μάνα ή σύμβολο; «Η Νίκη είναι ένα σύμβολο, ακόμη και λόγω ονόματος. Εκείνη την εποχή πολλά κορίτσια έπαιρναν αυτό το όνομα. Όπως τα άλλα τα βάφτιζαν Φρειδερίκη».

Ο κόσμος της είναι κυρίως της Αριστεράς, με παπού τον Βασίλη Νεφελούδη, ιστορικό στέλεχος του ΚΚΕ... «Ναι, πράγματι, προσπάθη να μπω σε αυτόν τον κόσμο της Αριστεράς. Είδα, ας πούμε, την παράσταση του Γιώργου Κοτανίδη για τον Νίκο Ζαχαριάδη. Πιστεύω ότι πρέπει να είμαστε εξαιρετικά προσεκτικοί σε μια εποχή όπως ήταν εκείνη, για την ιδεολογία και την Αριστερά. Πέρα από όλα τα άλλα, κάποιοι άνθρωποι βασανίστηκαν, εξορίστηκαν. Είδαν τις ελπίδες τους να ξεθεύονται. Τι κάνεις; Να τους θαυμάσεις; Να τους λυπηθείς;».

Η Νίκη πιστεύει σε κάτι ή το αναζητά; «Η Νίκη έχει ανάγκη να πιστέψει σε κάτι, είτε είναι ιδεολογία είτε είναι ένας έρωτας. Αν αυτό ματαιωθεί, ψάχνει να βρει κάτι άλλο. Τώρα ψάχνουμε να αρπαχτούμε από κάπου. Το θέμα της ιδεολογίας αποδείχτηκε ότι έχει εκφυλιστεί και είναι πολύ ρομαντικό πια – με την κακή έννοια – να επενδύσεις προς τα εκεί. Σήμερα λειτουργούν άλλα οικονομικά κέντρα, άλλοι μηχανισμοί. Η εξουσία, είτε τη γέυονται δεξιοί είτε αριστεροί, τους αφιονίζει, τους μεταλλάσσει».

Πώς βλέπετε σήμερα την κοινωνία; «Σαν να έχει πατήσει φρένο, μάλλον με χαλασμένα λάστιχα. Είμαστε σε στασιμότητα, αναμονή, αδιαφορία. Διάβασα σε έναν τοίχο τη φράση ότι “η χώρα μας καταστρέφεται από την αδιαφορία, αλλά εμένα τι με νοιάζει”».

«Νίκη»: Θέατρον, Κέντρο Πολιτισμού «Ελληνικός Κόσμος» (η πρεμιέρα προγραμματίζεται για τα μέσα Φεβρουαρίου).

ΒΗΜΑΓΑΖΙΝΟ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ 80

τηλ: 2113657000, email: vimagazine@dolnet.gr, σελ: 16-21, επιφάνεια: 322824

Χρήστος Χωμενίδης «Το βιβλίο δεν είναι μόνο η μάνα μου»

«**Α**ρχισα να γράφω τη “Νίκη” όταν συνειδητοποίησα το 2012 ότι για όλες αυτές τις ιστορίες με τις οποίες έχω μεγαλώσει, και των οποίων τους πρωταγωνιστές έχω συναντήσει, είμαι η τελευταία κιβωτός. Σκέφτηκα πως αν εγώ πεθάνω, οι ιστορίες θα χαθούν μαζί μου. Ο πρώτος άνθρωπος που ήθελα να τις πω ήταν η κόρη μου, η Νίκη. Είχα έναν οικογενειακό πλούτο με ανατροπές και ιστορίες και αναρωτόμουν τι θα γίνει αν με πατήσει ένα τρέφι. Η Νίκη δεν θα είχε ιδέα ή θα τα μάθαινε μέσω τεθλασμένων.

Ξεκίνησα, λοιπόν, να γράφω μια επιστολή στην κόρη μου, τη Νίκη, σε προσωπικό τόνο. Στη δέκατη σελίδα άρχισα να σκέφτομαι ότι όλο αυτό αρχίζει να γίνεται ένα μυθιστορηματικό υλικό. Τότε, τη συγκεκριμένη χρονιά, λόγω κρίσης, αγανακτισμένων, τεκτονικών ανακατατάξεων, άρχισα να αντιλαμβάνομαι ότι στην αντίληψη του κόσμου υπήρχε μια ρηχή, διαστρεβλωμένη προσέγγιση του παρελθόντος.

Θυμάμαι πως είχα διαβάσει ένα σύνθημα που με θύμωσε: “Βάρκιζα τέλος”. Ενα κομμάτι του κόσμου αρεσκόταν να πιστεύει ότι αν το αποτέλεσμα του Εμφυλίου ήταν διαφορετικό, στην Ελλάδα τα πράγματα θα ήταν παραδείσια.

Η οικογένειά μου είχε και από τους μεν και από τους δε. Κι εγώ υιοθέτησα διαφορετικές τάσεις στη ζωή μου. Οι δικοί μου ήταν μέσα στα πράγματα. Ουδείς από τους δικούς μου λούφαξε. Ανάμεσά τους υπήρχε μια αγαπτική σχέση.

Αν δει κανείς οικογενειακές φωτογραφίες από το 1955 έως το 1960, κάθονταν όλοι μαζί στο τραπέζι. Υπήρχε κάτι ακόμη που τους ένωνε πάρα πολύ. Η πιο τραυματική τους εμπειρία, όσο παράξενο και να ακουστεί, δεν ήταν ούτε τα κατοχικά ούτε τα μετα-κατοχικά. Αλλά η Μικρασιατική Καταστροφή. Κι έτσι η φαντασία μου προέκτεινε το νήμα.

Τα ονόματα ήταν μια δική μου απελευθέρωση, για να είμαι πιστός σε αυτό που έκανα. Αλλά επιμένω: Είναι μυθιστορηματικοί χαρακτήρες εμπνευσμένοι από πραγματικούς.

Ήταν μια δική μου απελευθέρωση να είμαι απολύτως πιστός στο τι έκαναν. Θεωρώ ότι ήμουν ευλαβικά πιστός στο πνεύμα της

ιστορίας και άπιστος στο γράμμα της. Φαντάζομαι ότι πριν από δέκα, δεκαπέντε χρόνια θα μου ζητούσαν τη “Νίκη” για σίριαλ. Ήρθε όμως πρόταση για το θέατρο.

Στο πρόσωπο του Σταμάτη Φασουλή διέκρινα πολύ σύντομα μια αγάπη, ένα πάθος για το βιβλίο, μαζί με τη συγκρότηση, το ταλέντο και την ευαισθησία που τον χαρακτηρίζουν. Είδα στο βλέμμα του έναν έρωτα για το βιβλίο μου.

Πρέπει να ομολογήσω ότι το μεγάλο προσόν του βιβλίου είναι ότι έχει διαλόγους, κι αυτό έγινε άθελά μου. Κι έτσι υπάρχουν στο έργο, στην παράσταση.

Στη Σίφνο, το περασμένο καλοκαίρι, μιλήσαμε για όλο αυτό. Ήταν μαζί με τον Γιώργο Λύρα (σ.σ.: τον συνεργάτη του Φασουλή με τον οποίο συνυπογράφουν τη διασκευή).

Εκεί ξεκίνησαν ουσιαστικά τα πράγματα και συνέχισαν μετά. Ακόμη κι αν έχω απόψεις σε επιλογές προσώπων δεν τις λέω, γιατί δεν μπορώ να κρίνω ποιος είναι καλός ή όχι στο σανίδι. Όταν αναθέτεις τα νηπια σημαίνει ότι τον εμπιστεύεσαι και τον εκτιμάς.

Αν ακολουθήσω την παρόρμησή μου, θα ήθελα να πηγαίνω κάθε μέρα στην πρόβα.

Όχι μόνο για να παρακολουθώ την εξέλιξη της παράστασης αλλά κυρίως το πώς σπίνεται μια παραγωγή. Ωστόσο πηγαίνω μία με δύο φορές την εβδομάδα.

Στη σκηνή είναι ένα έργο που έγραψα εγώ και δημιούργησε ο Σταμάτης Φασουλής. Είναι δύο γονιών παιδί. Και κυρίως είναι των ηθοποιών.

Δεν θα μπορούσα να αποκλείσω την κόρη μου από όλη

αυτή τη διαδικασία. Πιστεύω στις εμπειρίες των παιδιών και πιστεύω ότι θα θυμάται αυτή την εμπειρία.

Το βιβλίο δεν είναι μόνο η μάνα μου, αλλά ένας κόσμος όπου κεντρικό ρόλο έχει μια γυναίκα που εμπνέεται από τη μάνα μου. Είναι εμπροσθοβαρές, κοπάει μπροστά. “Το παρελθόν μάς ανήκει, δεν του ανήκουμε”, είναι μια φράση που ξεχωρίζω.

Ομολογώ ότι έλεγα στη μάνα μου πως κάποια στιγμή θα έπρεπε να μιλήσει η ίδια για όλα αυτά. Μου έλεγε ότι δεν ήξερε να το κάνει αυτό. Στα ημερολόγια της ήταν πρακτική, δεν έγραφε συναισθήματα, αλλά πώς πέρασε την ημέρα της». ●

